

Jos Vandervelden, *Het verhaal van België in 100 beslissende plekken*, Kalmthout, Pelckmans, 2023, 606 pp., ISBN 9789463839259.

De vertaling van historische feitenkennis en inzichten uit het wetenschappelijk onderzoek naar een breder publiek kan niet genoeg worden aangemoedigd en gestimuleerd. VRT-journalist Jos Vandervelden, die eerder al een aantal publieksboeken over Belgische ge-

schiedenis publiceerde, voegde daar begin 2025 met *Het verhaal van België in 100 beslissende plekken* een interessant exemplaar aan toe. “Elke plek uit dit boek biedt de kans om context te geven, om de grote krachtlijnen uit het Belgische verleden te duiden. De anekdotiek van de plek is de aanzet van het grote verhaal”, aldus de auteur over zijn opzet, dat aansluit bij het intussen vaak gehanteerde concept van de “lieux de mémoire” dat in de jaren 1980 werd gelanceerd door de Franse historicus en uitgever Pierre Nora. Een twintigtal bijdragen in dit verzamelwerk, een vijfde dus, hebben rechtstreeks betrekking op de communautaire verhoudingen in België en nogal wat andere hebben er in meerdere of mindere mate mee te maken. Het gaat daarbij onder meer van de Meetingpartij, de eerste taalwetten en het daensisme, via de Gelijkheidswet, de vernederlandsing van de Gentse universiteit, August Borms (1878-1946), Staf De Clercq (1884-1942), de Koningskwesitie, de dynamitering van de IJzertoren en de Waalse beweging, tot Leuven Vlaams, de Schaarbeekse loketenzaak, het Nederlandstalig schooltje in Komen en de regeringsakkoorden van Hertoginnedal en Lambermont.

Helaas is het ook in dit boek, zoals eigenlijk altijd en overal, niet al goud wat blinkt. Met name voor de periode van het ontstaan van de Belgische staat in 1830 tot het begin van de Tweede Wereldoorlog in 1940 laat Vandervelden af en toe een steek(je) vallen. Enkele voorbeelden.

Dat de Belgische revolutionair Louis De Potter (1786-1859) “*francofiel*” en van “*Vlaamse afkomst*” was, was in de 19de eeuw voor de intellectuele bovenlaag in België geen tegenstrijdigheid maar schering en inslag. “*De orangisten*” werden na het akkoord met Nederland over de Belgische onafhankelijkheid in 1839 niet “*verdreven*”, maar gemarginaliseerd. De ondertitel ‘Drie grote partijen scharen zich samen achter de Vlaamse zaak’ boven het stuk over ‘de drie kraaiende henen’ – de liberaal Louis Franck (1868-1937), de socialist Camille Huysmans (1871-1968) en de katholiek Frans Van Cauwelaert (1880-1961) – die in 1910 samen ageerden voor de vernederlandsing van de Gentse universiteit, is niet in overeenstemming met de werkelijkheid, aangezien de drie in hun respectieve partijen daarmee een minderheidsstandpunt vertolkten. De Raad van Vlaanderen tijdens de Eerste Wereldoorlog was geen “*door activisten opgericht officieus parlement*”, maar een creatie van het Duitse bezettingsbestuur. Staf De Clercq stichtte in 1933 uiteraard niet alleen het Vlaams Nationaal Verbond (VNV), en over het feit of deze politieke formatie “*een revolutionaire partij*” was, werd al meer dan één boom opgezet. De ‘Godsvrede’ – samen met ‘Nooit meer oorlog’ en ‘Zelfbestuur’ het grote strijdpunt van de IJzerbedevaarten – was natuurlijk geen “*christelijke bede*”. De Frontpartij was niet “*de politieke tak van de frontbeweging*” en Wij was niet van bij de oprichting in 1954 de titel van het partijblad van de Volksunie maar pas heel wat later. En, niet Frans Van der Elst (1920-1997)

maar zijn collega-jurist Herman Waegemans (1918-2006) was de eerste die namens deze Vlaams-nationalistische partij lid was van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

Deze en andere feitelijk-historische omissies hadden zonder meer kunnen worden vermeden indien auteur Jos Vandervelden en uitgeverij Pelckmans het hele boek vooraf hadden laten nalezen door een aantal Belgische historici, van wie er overigens heel wat in de tekst en in de uitvoerige bibliografie worden genoemd en geciteerd. Het had dit bijzonder informatieve en aantrekkelijk geschreven boek alleen maar beter gemaakt.

Het terecht demystifiërende en uitstekend verwoorde stuk over August Borms ‘De gekerkerde heilige uit Leuven-Centraal’ – bevat enkele ‘schoonheidsfoutjes’ in de trant van deze die hiervoor werden gesignaleerd. De typering van deze collaborateur, zowel tijdens de Eerste als de Tweede Wereldoorlog, als “*een dramaqueen*”, is echter correct en illustratief voor de eigentijdse en tot lezen aanzettende essayistische aanpak van *Het verhaal van België in 100 beslissende plekken*. De locatie waaraan de biografische notitie over hem werd gekoppeld, is de voormalige rijkswachtkazerne van Etterbeek, waar hij in 1946 werd geëxecuteerd.

NICO VAN CAMPENHOUT